

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze nieuwe rubriek presenteert elke maand een vertaler zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Gerda Baardman

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

“Mijn moeilijkste vertaalprobleem is natuurlijk dat waarmee ik op dit moment worstel – want dat is nog niet opgelost. Zodra de oplossing is gevonden, vergeet je de hele kwestie meestal snel. Lastig was een geval in *Life of Pi* van Yann Martel. Daarin krijgt een kok in een reddingssloep op volle zee levendige visioenen van eten. Hij beseft wel dat het gerecht dat hij voor zich ziet ‘a figment of his imagination’ (‘een hersenschim’) is, maar die gedachte leidt meteen tot de associatie: ‘figs!’ ‘Vijgen! O, wat zou ik nú zin hebben in een vijg!’”

Hoe hebt u het opgelost?

“De eerste gedachte van mijn co-vertaler Tjadine Stheeman en mijzelf was dat de vijg waarschijnlijk het veld zou moeten ruimen voor een ander groeisel of misschien zelfs voor iets niet-plantaardigs, afhankelijk van onze oplossing voor ‘figment of his imagination’. De ervaring leert echter dat zoeken, piekeren en tobben, zelfs gericht brainstormen, meestal niet helpt. Als je er niet meteen uitkomt, kun je het probleem het best even vergeten, een sterretje in de tekst zetten, verdergaan en rustig op de verlossende inval wachten. Die komt doorgaans pas als je iets plezierigs doet wat niets met vertalen te maken heeft, zoals koffiedrinken met een vriendin. Die middag dronken we dus samen koffie. We hadden het over van alles en nog wat – en ineens wisten we het: het gerecht in kwestie lijkt de man

‘heel goed te pruimen’ en bij die gedachte krijgt hij een hevige trek in ‘pruimen’.”

Gerda Baardman (1952) vertaalde werk van onder anderen A.S. Byatt, Margaret Atwood, Jonathan Safran Foer, Tom Wolfe, Jonathan Franzen, T.C. Boyle, Douglas Coupland en Dave Eggers.

Foto: Lummeke Stulen

